



TIBBIYOT OLIYGOHLARI TALABALARIDA KASBIY KO'NIKMALAR SHAKLLANISHINING IJTIMOIIY PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI

Azgarova Gulsum Alisher qizi

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti stajyor-asissenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada tibbiyot universiteti talabalarining shaxsiy xususiyatlari, o'zini o'zi boshqarish xususiyatlari va kasbiy yo'nalishi muhokama qilinadi. Kasb tanlashda talabalarning xulq-atvori, xushmuomalaligi, yuqori bilim olish qobiliyati, fikrlashning moslashuvchanligi, sezgi va o'z fikriga amal qilishning ancha yuqori irodaviy tartibga solinishi mavjud. Qizlar shaxsiy xususiyat sifatida yuqori tashvish va stressga nisbatan kamroq qarshilik ko'rsatishi, o'g'il bolalar esa ko'proq mustaqil bo'lishi aniqlandi.

Kalit so'zlar: kasbiy yo'nalish, shaxsiy xususiyatlar, talabalar, tibbiyot maktabi

KIRISH

Oliy o'quv yurti (universitet) talabalarining shaxsiy resurslarini o'rganish va kasbiy qiziqishlarini shakllantirish zamonaviy o'quv va ta'lim jarayoni sharoitida dolzarb vazifalardandir. [1, 2, 5, 6]. Talabalarning individual psixologik profiliga asoslangan kasbiy rivojlanish dasturlarini ishlab chiqish yoshlarning hozirgi avlodiga universitetda o'qishga tezda moslashishga, ularning kasbiy maqsadlari va imkoniyatlarini ro'yobga chiqarishga yordam beradi, qolavarsa, o'qituvchilarni o'qitish, ta'lim va tarbiya muammolarini hal qilishda yordam beradi. Tadqiqot natijalari kasbiy yo'nalishni o'rganish va talabalarni har tomonlama psixologik-pedagogik qo'llab-quvvatlash dasturini yaratishda muhim qadamdir.

Tadqiqotning maqsadi tibbiyot universiteti talabalarining kasbiy yo'nalishi bilan bog'liq holda ijtimoiy-demografik xususiyatlarini, shaxsiy xususiyatlarini va o'z-o'zini tartibga solish xususiyatlarini o'rganish edi. Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi:

- 1) talabalarni so'rov va psixologik testdan o'tkazish;
- 2) talabalarning kasbiy yo'nalishi xususiyatlarini o'rganish;
- 3) o'quvchilarning ijtimoiy-psixologik xususiyatlarini aniqlash;
- 4) o'g'il bolalar va qizlar o'rtasidagi shaxsiy xususiyatlar va o'zini o'zi boshqarish xususiyatlarida sezilarli farqlarni aniqlash.

Zamonaviy ta'lim jarayonlarini hayotga tatbiq etish doirasida o'quvchilarni o'qitishda kompetensiyaga asoslangan yondashuvga e'tibor qaratilmoqda, bu esa yoshlarni nafaqat har tomonlama mutaxassis sifatida tayyorlash va tarbiyalash, balki ularni shaxs va jamiyat a'zosi sifatida shakllantirishni ham nazarda tutadi.

Shifokorning malakasini oshirish juda murakkab va uzoq davom etadigan jarayon bo'lib, u oliy o'quv yurti devorlarida o'qitish boshlangan paytdan boshlab boshlanadi va keyin tibbiyot mutaxassisining butun faol faoliyati davomida davom etadi. Shifokorni tayyorlash uchun hozirgi vaqtda nafaqat nazariy va klinik bilimlarni, yuqori texnologiyali darajada ishlash uchun ko'nikma va ko'nikmalarni to'plashga



hissa qo'shadigan yangi ta'lim texnologiyalari va axborot tizimlarini joriy etish, balki individual psixologik xususiyatlarni ham hisobga olish kerak. talabalarni o'qitish jarayonida yondashuvlar.

Hozirgi vaqtda o'quv faoliyatining tabiati va unga mos keladigan xatti-harakatlar shakllariga ko'ra, uch turdagi o'quvchilar ajratiladi. Birinchi turdagi talabalar uchun kognitiv qiziqishlar o'quv rejasi va fan dasturlarida ko'rsatilgan bilimlar doirasidan tashqariga chiqadi. Ular ko'p qirrali faollikni namoyon etadilar va keng kasbiy tayyorgarlikka qaratilgan. Ikkinchi tur sifatida tasniflangan talabalar tor ixtisoslikka aniq yo'naltirilganligi bilan ajralib turadi, ularning faoliyat tizimi "yaqin kasbiy qiziqishlar" doirasida cheklangan. Uchinchi turdagi talabalar uchun kognitiv faoliyat qat'iy ravishda faqat o'quv dasturi doirasida bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirishga qaratilgan. Bundan tashqari, kichik va yuqori kurslarda o'qishning muvaffaqiyatini belgilaydigan talabalarning shaxsiy xususiyatlari to'plami kognitiv qobiliyat darajasi va kommunikativ xususiyatlar bilan farqlanadi. Kichik kurslarda kognitiv qobiliyatlarning yuqori rivojlanish darajasini belgilovchi sifatlar yetakchi ahamiyatga ega. Yuqori kurs o'quvchilari orasida tashkilotchilik fazilatlarini, jumladan, kommunikativ va deontologik jihatlari ustunlik qila boshlaydi.

Shuni ta'kidlash kerakki, mutaxassis shaxsini shakllantirish va uning ijodiy salohiyatini ochib berishning muhim shartlaridan biri bu kasbiy faoliyatda o'zini o'zi anglash jarayonidir. Ushbu maqsadga erishish uchun tibbiyot mutaxassislarini tayyorlashda ijodiy tarbiyaviy muhit yaratilishi kerak. Ushbu kontseptsiya talabalarning ilmiy-amaliy konferentsiyalarda qatnashishda ilmiy tadqiqotlar olib borishda ishtirok etish, talabalar ilmiy jamiyatida ish doirasidagi muammolarni hal qilishning yangi, samaraliroq usullarini izlash imkoniyatini o'z ichiga oladi. Ishning ijodiy usullari o'rganilayotgan fanga qiziqishni oshiradi, o'quvchilarning shaxsiy imkoniyatlarini ochishga yordam beradi, bu ayniqsa uchinchi tip talabalar uchun muhim bo'lib, o'quvchilarning aql-zakovati, fikrlashning analitik turi va ijodkorligini rivojlantirishga yordam beradi.

So'nggi paytlarda o'quvchilarda ijtimoiy intellektni rivojlantirish muhim deb hisoblanmoqda, bu kommunikativ kompetentsiyaning asosini tashkil etuvchi qobiliyatlar yig'indisidir. Ijtimoiy intellekt tushunchasi quyidagilarni o'z ichiga oladi: shaxsni shaxs tomonidan adekvat idrok etish, boshqa odamlar bilan aloqa o'rnatish va qo'llab-quvvatlash, boshqa odamlarga ta'sir qilish, birgalikdagi faoliyatni ta'minlash, ijtimoiy maqomga ega bo'lish. Bo'lajak shifokorning kommunikativ madaniyatining muhim ko'rsatkichlari quyidagilardir: empatiya - suhbatdoshga hamdardlik va yordam ko'rsatish qobiliyati, aks ettirish - suhbatdoshni tinglashga tayyorlik va xohishni namoyish etish, o'zaro munosabat - bo'lajak suhbatni rejalashtirish; suhbatda tashabbusni qabul qilish.

Shuni ta'kidlash kerakki, shifokorning muvaffaqiyatli faoliyati bevosita bemorlar, ularning yaqinlari va yaqinlari, shuningdek, tibbiyot xodimlari bilan ishlash jarayonida amalga oshiriladigan yuqori darajadagi muloqotga bog'liq.

Shunday qilib, tibbiyot mutaxassislarining zamonaviy oliy ta'limini modernizatsiya qilish nafaqat kadrlar tayyorlashda eng yangi texnologiyalardan foydalanishni, balki yuqori darajadagi muloqot va malakaga ega bo'lgan shifokor shaxsini shakllantirishni ham o'z ichiga oladi.

Adabiyotlar:

1. Alisherovna A. G. et al. TIBBIYOT SOHASIDA IJTIMOIIY-PSIXOLOGIK BILIMLARNI O'RNI VA AHAMIYATI //International Journal of Education, Social Science & Humanities. – 2024. – T. 12. – №. 5. – C. 498-502.



2. Alisherovna A. G. PSIXOLOGIYADA SHAXS MUAMMOSI. SHAXSNING PSIXOLOGIK ASPEKTLARI //International Journal of Education, Social Science & Humanities. – 2024. – Т. 12. – №. 5. – С. 492-497.
3. Alisherovna A. G. et al. THE PLACE AND SIGNIFICANCE OF PSYCHOLOGICAL KNOWLEDGE IN THE FIELD OF MEDICINE //Journal of Social Sciences and Humanities Research Fundamentals. – 2024. – Т. 4. – №. 03. – С. 23-26.
4. Alisherovna A. G., Ziyodulloeyvna E. S. IMPORTANT ASPECTS OF PSYCHOLOGICAL COMMUNICATION BETWEEN DOCTOR AND PATIENT //European International Journal of Pedagogics. – 2024. – Т. 4. – №. 03. – С. 81-86.
5. Alisherovna A. G. Psychocorrection Of Psychological Traumas In Children Through Art Therapy //American Journal of Advanced Scientific Research. – 2024. – Т. 1. – №. 1. – С. 41-44.
6. Эгамкулов Д., Муратова Ш. М. ЁШ ПСИХОЛОГИЯСИ ФАНИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ ВА ТАДҚИҚОТ МЕТОДЛАРИ ТУҒРИСИДА УМУМИЙ ТАВСИФЛАР //Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi. – 2024. – Т. 16. – №. 2. – С. 87-95.
7. Муратова Ш. ЎҒИЛ БОЛАЛАРНИ ОИЛАВИЙ ҲАЁТГА ТАЙЁРЛАШНИНГ ИЖТИМОИЙ-ПСИХОЛОГИК МУАММОЛАРИ //Экономика и социум. – 2024. – №. 2-1 (117). – С. 1185-1194.
8. Норботаев Ф.М., Имомова Л.З. ЗНАЧИМОСТЬ ФОРМИРОВАНИЯ СОЦИАЛЬНО-ПЕРСОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ I У ШКОЛЬНИКОВ-МОЛОДЕЖИ //Журнал инноваций, реформ и развития «Спектр». – 2022. – Т. 4. – С. 187-191.
9. Норботаев Ф.М., Ш.А.Ф. РОЛЬ, СУЩНОСТЬ И КРИТЕРИИ СОЦИАЛЬНОЙ КОМПЕНСАЦИИ СТУДЕНТОВ //Журнал инноваций, реформ и развития «Спектр». – 2022. – Т. 4. – С. 177-181.
10. Ходжиева Ф. О., Норбутаев Ф. М. Пути развития критического мышления подростков //international scientific review of the problems and prospects of modern science and education. – 2018. – С. 78-79.
11. Норботаев Ф.М., Фаттоева М.Ю. НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ СОЦИАЛЬНОЙ КОМПЕНСАЦИИ У СТУДЕНТОВ //Журнал инноваций, реформ и развития «Спектр». – 2022. – Т. 4. – С. 192-196.
12. Норботаев Ф.М., Шухратовна А.Ф. ПРОЦЕСС ФОРМИРОВАНИЯ СОЦИАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ В ВО ВРЕМЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА //Журнал инноваций, реформ и развития «Спектр». – 2022. – Т. 7. – С. 9-17.
13. Макситдин о'гли Н.Ф., Шухратова А.Ф. ГРУППИРОВКА ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ ПО СТЕПЕНИ РАЗВИТИЯ ПСИХИЧЕСКИХ ОСОБЕННОСТЕЙ ЧЕЛОВЕКА //Научный репозиторий. – 2024. – Т. 5. – №. 1. – С. 292-299.
14. Муратова Ш. Место психологической среды в семье по повышению активности студента в образовательном процессе //Кронос: психология и педагогика. – 2019. – №. 3 (20). – С. 29-31.
15. Разыкова Л. Т. Игамова Ионяг Сулеймановна, Рахматова Фатима Ганиевна, Муратова Шоиста Норбоваевна, Мамадиярова Дилфуза Умрзаковна, Кучкарова Ойша Олтибаевна Эффективность педагогического общения в подготовке врачей //Наука и образование сегодня. – 2019. – Т. 11. – С. 46.
16. Разыкова Л. Т. Игамова Ионяг Сулеймановна, Муратова Шоиста Норбоваевна Роль психологической атмосферы семьи в становлении и развитии личности. – 2019.